

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, štartilna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 80-KB-16-2-24

Stev. 31 (334)

Leto VII.

NOVO MESTO, 2. AVGUSTA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predel: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalac« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevl

Te dni padajo zadnji snopi v višjih legah Bele krajine, pod Gorjanci in v Suhem krajini. Na splošno je pridele žit prav dober, v glavnem pa skoraj povsod zadovoljiv, čeprav bi si kmetje marsikije želeli debelejše zrnje, v Podgorju pa pravijo, da je bil zlasti jeman zelo redek. Gornji posnetek iz Beli krajini je delo fotoamaterja Poldeta Graha iz Rožanca pri Crnomlju.

Priprave na polletne občne zbore kmetijskih zadrug

Na posvetu predsednikov in upravnikov oziroma poslovodij kmetijskih zadrug v Novem mestu (27. julija) na Okrajni zadružni zvezki so obravnavana vrsto nalog zadružništva v tem času.

Okupna politika zadrug se je nekoliko izboljšala, čeprav še tu in tam še. Komisija za odčute pri OZZ je pregledala odkupno poslovanje kmetijskih zadrug in pregledala ukrepe proti zadrugam, ki niso upoštevala splošnih tržnih načel in zakonitih predpisov. Ker pa v tem zlasti grešili KZ Sentjernej in Prekopa je komisija sklenila, da se jima odvzame kreid za nakup živine.

Zelo se je povedel odkup mleka in znaša sedaj dnevno že nad 7.500 litrov. Zadruge bi morale prevzeti vse organizacijo zbiranja in odkupa mleka pri živilnerejih, kar doseg je niso storile povsod. S tehnično opremo mladinskih zadrug je potreben naprej.

Na posvetu so podrobno razvajali o načrtih zadružniških posameznih zadrug za skupno obdelovanje zemlje. Na Suhorju pri Medliku nameravajo urediti skupni plantični vinograd, v Brusnici nasad višen, v Dobrniču višen in malin na Velikem Riglu pri Dolenjskih Toplicah

Izšla je 10. številka Uradnega vestnika OLO

26. julija je izšla 10. številka Uradnega vestnika okraja Novo mesto, ki prinaša med drugim odlok o ustanovitvi novega katarskega urada v Trebnjem, več sklepov OLO, odlok OBLO Crnomelj o obveznem odvajjanju smeti iz ožjega središča mesta, odlok o proračunu OBLO Novo mesto, odredbo o poslovovanju časnu trgovin na območju OBLO Novo mesto, kakor tudi več sklepov in odločb o volitvah in imenovanjih v razne svete in odbore pri OLO Novo mesto. Z odločbo dne 26. maja 1956 je bil imenovan za sodnika za prekrški pri OLO Radislavilev Velbor, prejšnji sekretar SGP Pionir. Uradni vestnik objavlja tudi bilanc hotela »Metropol« dne 31. dec. 1955, v neuradnem delu pa poročilo o delu okrajne finančne inšpekcijske v I. polletju.

Odkup živine opravljajo vse zadruge, vendar ne dovoli vestno in v smislu zakonitih predpisov. Kazalo bi, da bi se manjše zadruge, ki nimajo sposobnih nakupovalcev, zdržale glede odkupa živine. Odnosi med kmetijskimi zadrugami in posameznimi podjetji niso vedno dobi. Pravilno 1955.

SLOVENSKIM ROJAKOM, KI SO NA OBISKU V DOMOVINI!

V »Izseljenskem tednu« od 6. do 12. avgusta vabi Slovenska izseljenska matica vse rojake, ki so na obisku v Sloveniji, na čim večjo udeležbo zlasti na naslednje prireditve:

- Dne 8. avgusta, v sredo, na proslavo in izlet ob odprtju spomenika ameriškemu pisatelju slovenskega naroda Louisu Adamicu v Grosupljem pri Ljubljani. Pričetek slavnosti ob 10. uri dopoldne.
- Dne 9. avgusta ob 8. uri zjutraj otvoritev izseljenske razstave v dvorani Zavoda za socialno zavarovanje, Ljubljana, Kidičeveva 5, prilidje.
- Dne 11. avgusta na osrednjo kulturno prireditve v Ljubljani, dvorana Slovenske filharmonije. Trg revalorije 1., ob 8. uri zvečer.

Manj posrednikov - cenejše blago

Trgovina je važen činitelj gospodarstva, je posrednik med proizvodnjo in potrošnjo. Od nje je veliko odvisno, kako hitro, kaj in po kakšni ceni bo dobil potrošnik, kar potrebuje. V družbenem interesu je, da je posrednik med proizvodnjo in potrošnjo čim manj, da bi bila tudi razlika v ceni čim manjša. Organi državne inšpekcijske in strokovne zbornice si poleg ostalih organov prizadevajo, da bi iz trgovine odpričali vse, kar je nedrživo in za celotno družbo škodljivo. Pri tem se bili doseženi pomembni uspehi, vendar je še dokaj negativnih stvari, ki jih je potreben čimprej odstraniti. Priznati pa je treba, da je trgovina na splošno dokaj zamotano področje dela, zato odpričanje slabih pojmov in razmer v trgovini ni niti kratotrajan, niti lahka naloga, pač pa je to stalna skrb celotne družbe in ne samo nekaterih njenih organov.

V soboto 28. julija je bilo v Novem mestu posvetovanje tržnih inšpekcijskih posrednic v trgovini, Karlovac, Ljubljana, Koper, Karlovac, Kočevje in Novo mesto. Navzoči so bili tudi zastopniki okrajnih trgovinskih zbornic navedenih okrajev ter zastopnika republike obrne tržne zbornice in republike tržne inšpekcijske. Namen posvetne je bil razgovor o dosedjanjem delu inšpekcijske. V drugem primeru je ista začrta sama zato, ker je izstavila razum za čebulo, priznačila svoj zaslužek 5 din pri kilogramu. Ved je primerov poseganja ene kmetijske zadruge na območje druge, potem primerov prodaje določenega blaga podjetju, ki ga preprodaja naprej, kar je nedopustno in pod.

Na posvetu, ki ga je zacet Šef okrajne tržne inšpekcijske Novo mesto Janez Potočar, so ugotovili, da so se v zadnjem času zmanjšale napake zlasti pri odkupih, vendar so še nepravilnosti in kršenja zakonitih predpisov. Kmetijske zadruge so v večini primerov izboljšale trgovanje in odkupujejo tudi blago, ki nudi lahkega v velikega zaslužka, kar je treba povaljati. Tembolj pa je treba zato grajati primere previsokih za-

služkov in neupravičenih marž ter nepotrebne posredništva. Take primerne so na posvetovanju posebej obravnavali. Dotaknil so se prvega verižnega zaslužkarstva KZ Sentjernej in Prekopa, ki ga ima v rokah Javno žitoštvo. Govorili so o KZ Metlika, ki je kupila obenem 1000 jaci in jih takoj na mestu prodala ZTP z zaslužkom dinar pri kosu. V drugem primeru je ista začrta sama zato, ker je izstavila razum za čebulo, priznačila svoj zaslužek 5 din pri kilogramu. Ved je primerov poseganja ene kmetijske zadruge na območje druge, potem primerov prodaje določenega blaga podjetju, ki ga preprodaja naprej, kar je nedopustno in pod.

Pri odkupu klavne živine se nakupovalci ne drže dogovorenih cen in prepelažejo živino. To velja za Slovenijo, medtem ko se v sosednjih republikah Hrvatski državi dogovorjenih cen. Zato je goveje meso pri njih po 200 din/kg, pri nas pa 250 din in se je v zadnjem času že podplažilo, namesto da bi šla cena navzdol. Tržni inšpektor OLO Karlovac je potozil, da povzročajo največ zmede v cenah živine nakupovalci iz Slovenije, ker preplačujejo celo za 20 do 30 din pri kilogramu žive teže.

Veliko so razpravljali o upravnosti oz. neupravnosti kmetijske zadruge do marže za prodano živino na sejmu. Ta pravica do marže, čeprav zadruga ne odkupuje neposredno, pač pa samo posreduje, daje kmetijski zadrugi nekak monopolni položaj pri odkupih. Menili so, da naj bi zadrugi pripadala marža samo za živino, ki jo odkupi

nepravilno.

Peli smo Dolenjecem!

V NASEM OKRAJU JE GOSTOVAL MLADINSKI MESANI ZBOR IZ AJDOVSCINE. — NAD 10 KONCERTOV — DOLENJCI SO LEPO SPREJELI POJOCE GOSTE IN NJIHOVEGA DIRIGENTA PROF. CENETA MATIČICA

Na gimnaziji v Ajdovščini smo pred tremi leti ustanovili mladinski mesani zbor. V svoje vrste je zbor sprejel izključno dijake domačih gimnazij. V prvem letu smo se mladi pevci posvetili sami slovenski narodni pesmi, drugo leto smo nastudirali štirilj koncert gospodinskih pesmi, v 3. letu pa medžimurske, dalmatinske in slovaške narod. pesmi. Zbor je v 3. letih svojega uspešnega delovanja prepričal o načrtih zadružniških zadrug za skupno obdelovanje zemlje za prodano živino na sejmu. Ta pravica do marže, kar je doseglo nekak monopolni položaj pri odkupih. Menili so, da naj bi zadrugi pripadala marža samo za živino, ki jo odkupi

nepravilno.

Našem zboru je pokazala živahn zanimačnost Dolenjčev za primorske pevce. Res je bil obisk ponok bolj slab, zaradi slabega vremena in poljščak, da pa smo bili prav lepo, celo navdušeno sprejeti. Odobravanje posušalcev je bilo vedno spontano in priršno, tako da smo v vsakem kraju mo-

raji še ponavljati, česar se naš zbor običajno brani. Tudi krajenvske oblasti so nam vsestransko pomagale. Naj posebej menimo predsednika Ob OLO Novo mesto Malesa Valeta, ki nam je res očitno storil, da je živina vseh določenih zadrug nekak monopolni položaj pri odkupih. Menili so, da naj bi zadrugi pripadala marža samo za živino, ki jo odkupi

nepravilno.

»Administrativne možnosti« in realna slika

Pod gornjim naslovom je v zadnjem številku Dolenjskega lista izšel članek, Pisec članika omenja, da so starši in detiroci z zanimanjem prebrali v Dolenskem listu izhajajočem članke o možnostih nadzajnega solanja četrtošolec v oziških, v katerih se lahko vključijo učenci z doveriljenimi dnevna razredom razrednim gimnazijam ali s šestimi razredi osnovne šole. Pisec pravi, da so v teh članikih manjkali podatki o stroških solanja ali oskrbne. Končno se zavzemata za ustavitev administrativne sole v Novem mestu, v čemer vidi resno reševanje kadrovskega vprašanja po naših uradih, pisarnah in

četrtih inštitucijah.

Ceprav je objavilo višino mesečne-

ga leta objavilo višino mesečne-

Na Šuti so taborili ljubljanski pionirji

Društvo prijateljev mladine Reševskega terena v Ljubljani je za pionirje s svojega področja organizalo taborjenje na Šuti pri Smarjeti. 42 pionirjev je taborilo od 2. do 23. julija.

Mladi taborniki so se na Šuti zelo dobro počutili - ugodna lega, monike in slovenske ljudske plese.

lep razgled in dovolj čistega zračka. Pohvaliti moramo prečivalce okoliških vasi, ki so mladini vse stranske pomagali. Ves potreben inventar so taborniki dobili pri šmariških gasilcih, nekaj pa pri Aloju Zuru iz Družinske vasi, ki ga je tudi sam zastonil prideljal in odzeljal. Ker je bil vodnik na Šuti prazen, so ga šmariški gasilci s svojo motoriko napočnili s studenčico, na žalost pa vodnik pušča in je voda hitro odtekla. Tako so

Razpis uslužbenih mest pri ObLO Novo mesto

Na osnovi 40. člena Splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ, st. 25/55) razpisuje komisija za volitve in imenovanja Občinskega ljudskega odbora Novo mesto.

NATECAJ

za mesta uslužbenega Občinskega ljudskega odbora Novo mesto.

Naziv referata in potrebna šolska kvalifikacija:

1. vodja skupinske pisarne – (pravna fakulteta);

2. referent za gospodarsko upravno zadave (pravna fakulteta);

3. sodnik za prekrške (pravna fakulteta);

4. analitik – planer (ekonomska fakulteta);

5. stenograf (srednja strokovna izobrazba);

6. referent za prosveto, solstivo in kulturo (diplomirani učitelji);

7. referent za imovinsko pravne

zadeve (srednja strokovna izobrazba);

8. referent za dohodke od prebivalstva (srednja strokovna izobrazba);

9. referent za komunalne zadeve (srednja strokovna izobrazba);

10. referent za vodnjake (srednja strokovna izobrazba);

11. devčički učitelj (nizja strokovna izobrazba);

12. administrativnica (nizja strokovna izobrazba z dokončano administrativno šolo).

Plača je po uredbi in dopolnilna plača.

Pravilno kolekovanje pridaje v življenjepisom in kratkim opisom dosedanjega službovanja pošljite na Občinski ljudski odbor Novo mesto najkasneje do 15. avgusta 1955.

Komisija za vedute in imenovanja

Stevilka: 01/1 – 3611/1, Novo mesto, 21.7.-1956

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

KRKA – NOVO MESTO – od 3. do 6. avgusta: ameriški barvni film »Ujetnik dvorca Zenda«. Od 7. do 9. avgusta: italijanski film »Filomena Marturano«.

DOM JLA – NOVO MESTO: od 4. do 6. avgusta: italijanski film »Burja«. Od 7. do 9. avgusta: ruski barvni film »Sampion sveta«.

TREBNJE: 4. in 5. avgusta: ameriški barvni film »Skaramusa«. Predstava v nedeljo ob 14.30 in 20. ur.

KOSTANJEVICA: 5. avgusta: angleški barvni film »Afrički kraljice«. 8. avgusta: francoski zgodovinski film »Taras Bulba«.

DOL. TOPLICE: 4. in 5. avgusta: sovjetski barvni film »Zvezni tovarš«. 7. avgusta: angleški film »Komedija Hobson v školski razvedki«.

SENTERNE: 4. in 5. avgusta: angleški film »Nad zemljo«. 7. avgusta: angleški film »Sreča lažnega brijesa«.

MOKRONOG: 4. in 5. avgusta: angleški film »Sreča lažnega brijesa«.

METLIKA: 4. in 5. avgusta: ameriški film »Bogatstvo brezplačno«.

8. avgusta: slovenski film »Tri zgodbene«.

POTUJOČI KINO NOVO MESTO

bo predvajal naslednji film:

»VEDNO TVOJA« v soboto 4. avg. 1956 ob 20. uri v Straži – Zadržni dom v nedeljo 5. avg. 1956 ob 15. uri v Škrejšanu – Zadržni dom ob 18. uri v Smarjeti – Gasilni dom.

ODKUPUJEMO

laneno seme in slamo, živilo, zelenila in vse pridele, hranilno-kreditni odsek nudi posojila. Pod zelo usodnim posojilom lahko nudi svoje prihranke. Tažnost vlog zajamčena. Trgovina nudi v veliki izbiro v nizkih cenah. V vseh težavah pomagamo z našimi - Kmetijska zadružna Združba.

Osmošolci 1953/54!

Osmanetski novomeški gimnazijci letnika 1953/54 se zberejo v soboto 4. avgusta ob 20 pri Dreniku v Gotni vasi. Spored: »Kakor pred dve leti...«

Obrtni pomočniki!

Okraina obrtna zbornica Novo mesto razpisuje jesenski pomočniki, ki bodo opravljali mojstriški izpit.

Pričetek tečaji bo ponovno prijavljeno kandidatom pisanom. Prijava bo vložiti osebno ali pisanom v pisarni OOO Novo mesto najkasneje do 20. septembra 1956. Prijava je treba priložiti točen naslov in rojstno podatek kandidata in naziv delavnice, kjer je zaposlen. Kdor trenutno ni v delovnem razmerju, naj sporoči, kje je bil nazadnje za-

pošten. — Okrajna obrtna zbornica Novo mesto.

ZAHVALA

Izkreno se zahvaljujemo Tajanstvu za zdravstvo in socialno politiko občinskega ljudskega odbora Novo mesto in organom Ljudske milice za pomoč, da smo lahko našo master Uršulo Tekstor spravili v novomeško bolnišnico in po poznej v Dom onemogoč v Ponikve. Prav tako se zahvaljujemo osebji bolnišnice in Domu za vso skrb in nego, ki so jo nudili naši materi do njene smrti. Tega je bilo mnogo boljša, kot je imela pokojna mati pri svojem sinu Alojzu na Malem Slatniku – Franu in Anton Tekstor, Alojziju Robida.

MALI OGLASI

Motorno kolo Ariel, 500 kub. cm, enom. prodaja Bezenšek. Novo mesto, Zagrebčka cesta Štev. 6.

TRGOVSKO PODIJETJE »KURIL«, Ljubljana. Masarykova cesta 15-II., sprejme v službo več voznikov za konjico vprego za razvajanje kurirja po mestu Ljubljana. Samsko stanovanje zagotovljeno. Plačene ponudbe poslati na podjetje ali se osebno predstaviti.

PRODAM ENOSTANOVANJSKO HISO s skromnimi sobami, takoj vsejšnje. Graščana leta 1948. Že ima vse pritiskine, 19. na-

posten. — Okrajna obrtna zbornica Novo mesto.

IZ MATEČNIH URADOV

NOVO MESTO

V času od 23. do 30. julija je bilo rojenih 8 dečkov in 18 dekle.

Umrla sta: Robert Bircar, kmetovalce, 51 let, iz Sentruperta na Dolenskem; Gizela Pirš, roj. Klešovič, gospodinja, 31 let, iz Kočevja.

Gotno vas

Redil se je 1 deček.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teneden so v novomeški porodniški rodile: Marija Jančič iz Osrečja pri Smarjeti – dečka Ana Koželj, iz Loke pri Sentruperju – dečka Matilda Možina iz Volčjih niv pri Mirni – dečka Marija Stenberger iz Sentruperja – dečka Alojzija Mewelj iz Brezovice pri Mirni – dečka Stanislava Smalcelj iz Kočevja – dečka Jožeta Heiglman iz Vrdina pri Dol. Toplicah – dečka Tinka Bartolič iz Grma pri Trebnjem – dečka Marija Marčec iz Vel. Bučne vasi pri Novem mestu – dečka Anica Kranjc iz Novega mesta – dečka Matija Žusek iz Črnomlja – dečka Angelica Lozar iz Črnomlja – dečka Marija Krajkovč iz Sentruperta – dečko. Marija Zupec iz Gaberja pri Stopičah – dečka Milena Senčica iz Oberha pri Toplicah – dečka Frančiška Salec iz Bregza pri Trebnjem – dečka Hilda Urban iz Kočevja – dečko. Justi Mahnič iz Sel pri Mirni peči.

Kronika nesreč

Pretekli teneden se so ponesrečili in izkali gomonič v novomeški bolnišnici: Marija Štefančič, hči posetnika iz Državčke pri Metliki, si je pri mlatinici poškodovala prst desne roke. Ana Golob, delavca iz Koti pri Šemštu, je padla levo nogo. Franc Smrekar, delavca iz Bokše vasi pri Novem mestu, si je po delu v silah poškodoval desno roko. Ljudmila Hamblj, hči mizarstega pomočnika iz Dobravice, je padla s košeso in si poškodovala levo nogo.

Dvainštirideset novih obrtnih mojstrov

Jožeta Cvelbarja iz Družinske vase, ki je med odmorom igral na harmoniki partizanske pesmi.

Krajši odbor ZB Smarjet je lepo zahvaljuje voditeljem kolonije za vse pomoč pri izvedbi proslave. Nai na ljubljanski pionirji je le še obiskejo! Jože Jakš

jo taborniki prinašali v posodah iz studenca pod hrhom.

Zvečer pred dnevnim vstajem so taborniki pripravili na Šuti veliko gramo in zakurli kres. Okrog kresa so pionirji in ostali zaplesali Titovo kolo ob spremljavi harmonike in slovenske ljudske plese.

Mladi taborniki so se na Šuti zelo dobro počutili - ugodna lega, monike in slovenske ljudske plese.

Radoje Hudoklin

12. julija je nadomestno umrl Radoje Hudoklin, akademik kipar in profesor tehnologije na Akademiji upodabljalčih umetnosti v Ljubljani.

Smrt ga je doletela sred restavatorskega dela v muzejskošoškem muzeju.

Bil je sin senčarskega podobarja, poslatarja in marmorirarja ter je svoje dolgoletno delo gradil na izročilih dolenskega podobarstva, Ljubljanskega akademije in končal v Zagrebu. V Hrvatski se je udejstvoval na kiparskem in restavatorskem področju do ustanovitve umetnostne akademije v Ljubljani 1946. Tu je bil njegov delo predvsem pedagoško. Lani je Studentska združba izdala njegovo Slirkarsko tehnologijo, I. del, a zato je bil v pripravi II. del, ki naj bi izpeljel jeseni za presevoščenstveno šestdesetletnico.

Zapustil je vrzel, ki jo bo težko izpolnit.

Priznanje Dneva vstaje v Straži

V Straži smo določno priznali 22. julij – Dan vstaje. Že v petek je gimnazija iz Ajdovščine priredila pevski koncert, 46 mladih pevcev je res lepo zapele v gospodarskem domu so se udeležili vsi taborniki s Šuti in tudi sodelovali s plesci, recitacijami in še raznimi točkami, govorili je predsednik krajši »Krojček« v Novem mestu, avtomobilnik Ivan Dvorjan, zapisovan pri SGP »Pionir« Novo mesto.

Vsem kandidatom, prav posebno pa še obema odličnima, prav iskreno čestitamo. —

Naročajte in berite »DOLENJSKI LIST!«

Fluografiranje v Novem mestu

Dne 11. avgusta

L. ekipa (e)

Dopoldne v Bržilju za:

Bržilj – ob 7

Popoldne v Bržilju za ulice:

Foersterjeva – ob 16

Ljubljanska od st. 33 – ob 17.30

Kolodvorska – ob 18

II. ekipa (a)

Dopoldne v Zabji vasi za:

Zabja vas – ob 7

Ragovo in Zagrebška c. – ob 9

Popoldne IV. teren za ulice:

Trdinova – ob 8.30

Šmihelska – ob 18

DNE 12. AVGUSTA:

I. ekipa (e)

Dopoldne v Bržilju za ulice:

Kettejove drevoled (del v Bržilju) – ob 7

Slikova – ob 9

DNE 13. AVGUSTA:

I. ekipa (e)

Dopoldne L. teren za ulice:

Cankarjeva in Mestne nijke – ob 16

Ulica Taicev – ob 18

II. ekipa (a)

Dopoldne IV. teren za ulice:

Škalickjeva – ob 7

Na obisku po goorenjskih in primorskih muzejih 7. do 9. julija 1956

Novo mesto se splošno v zgodnjem poletnem jutru, ko odrihemo. Dolensko prevozimo na golo. Ko bo zgrajena nova avtomobilska cesta, bo šlo še hitreje. Toda pri tej hitri vožnji bo za tuje verjetno dočasno postaj. Dolensko namreč se zdaleč ni tako revna in nezanimalna, kot si morda mislimo. Dežela valovitih grlic v močnini gospodov, idiličnih reč in potokov, zemlja gradov in kmečke upornosti, partizanskih bojev pa še gudske umetnosti, zgovornosti in šegavosti, zemlja veselih vinških goric – slovenska čivčkarja.

Brez dvoma drži, kar je nekdo zapisal: Slovenska Trnjulica. Treba jo bo združiti. V Ljubljani imogrede običemo Muzej narodne osvoboditve. Saj smo bili več ne enkrat v njem. Toda človek rad pozdravi stare muzejske znanice, ki so prav te danim imeli polne roke dela s postavljanjem in predstavljanjem rekonstrukcij partizanskih tiskar in gospodov, idiličnih reč in potokov, zemlja gradov in kmečke upornosti, partizanskih bojev pa še gudske umetnosti, zgovornosti in šegavosti, zemlja veselih vinških goric – slovenska čivčkarja.

In prav tako se v svojem tem prostoru (sicer je to res skoraj dvorana, a kaj, ko je samo ena) duši mlajši nobriti mestnega muzeja: tekstilni muzej. Eden prvih tehničkih muzejev v Sloveniji z zanimivim prikazom tkalstva, predstava in pletilstva.

Prešernov Kranj, v umetnosti in arhitekturi pa tudi Kranj mojstra Plečnika in njegovih učencev! Cela vrsta odličnih stvaritev je tu, da omenim samo dvoje: Plečnikovo stopilje in Prešernovo gledališče z monumentalnim Smerdulejem kipom velikega Vrbnjana.

In že smo v Skofiji Leku, ki je poleg mariborskega, ptujskega in celjskega muzeja eden najboljših in načlanimljivih muzejev v Sloveniji. Leto 1939 je njegovo rojstno leto. Iz štiričebotastega rotovža se je po vojni preselil v Pušlaski grad, ki je že sam po sebi pomemben zgodovinski spomenik iz 13. stoletja in ki mu še povečava vrednost velika baročna freska Giulia Gagliola v grajski kapeli.

V juliju 1946 je bil muzej znova odprt in urejen v štirinajstih sobah tega gradu. Tako prikazujezdaj dokaj zaokroženo kulturnozgodovinsko in naročno podobo nekdajšnjega loka gospodstva, ki ga dopolnjuje še bogata Tavčarjeva zapisuščina z Visokega v Poljanskem dolini, v umetnosti pa razkošni zlati oljariji in porušene cerkve v Dražgošah.

V decembri 1954 je muzej odprt v Domu Zvezne borcev Še zbirko NOB, kjer je v šestih sobah prikazano bogato gradivo s partizanskimi predmeti, orožjem, fotokopijami, maketa ter tiskanimi in arhivalnimi materialom.

Toda škofijoški muzej niso zadovoljni s sedanjimi razstavnimi prostori v Pušlaskem gradu. Radi bi čimprej v star grad sred: mesta, ki je še lepi in prostornejši.

Zal nismo utegnili še na Kranci, nad mestom, kjer so bili predlanskim odkriti temelji stopastega gradu, katerega

nastanek sega verjetno v konec 12. stoletja. Bogate najdbe tega izkopavanja so zdaj v loškem muzeju.

Kranj — Prešernovo mesto na črni skalici! Je potem čudno, da je naš prvi obisk veljal prav hiši smrti našega velikega pesca, v kateri je danes zasileni nameščen mestni muzej. Kaj naj bi rekli spriča bogatega materiala (zlasti meščanska kultura je razkošno zastopana), ki ga je tolka po vseh mizah, omara, polcah, in stenah, da se človek komaj preriva skozi to bogastvo prejšnjih stoletij? To bi rekli, kar ta z ljubeznjo nasrami material sam dovolj zgovorno vpije: prostora, prostora! Pa ga vsa začal se ni.

Potem je šla naša pot v Kranjsko goro in čez Vršič, kjer nas je pred vstopom v dolino Trente pozdravil Savinščkov kip svetovno znanega Ubobitelja in pesnika naših Julijskih Alp dr. Julijusa Kugyja, ki se sede začnijo ozira v vetrovni luči sijočo skupino Javolca. In že smo bili v Trenti, ob zelenomodri Soči, potem pa mimo znamenitega botaničnega vrta Julianas, mimo zgodovinske rudarske cerkvic sv. Ane, mimo značilnih hiš trentarskih muzejev v Sloveniji z zanimivim prikazom tkalstva, predstava in pletilstva.

Ob razvodju cest običejno, v dolini Korlitnice znano gorsko sotesko »Bovški kluber«, v katerem globoko prepade so pred poldružnim stoletjem neke teme noči grmeli Napoleonovi vojak, potem ko so jim Avstrijci porušili most nad sotesko. V okoliških stenah in na Rombonu pa je še polno sledov s prve

pot.

In že smo v Skofiji Leku, ki je

poleg mariborskega, ptujskega

in celjskega muzeja eden naj-

bogatih in načlanimljivih muzejev v Sloveniji. Leto 1939 je njegovo rojstno leto. Iz štiričebotastega rotovža se je po vojni preselil v Pušlaski grad, ki je že sam po sebi pomemben zgodovinski spomenik iz 13. stoletja in ki mu še povečava vrednost velika baročna freska Giulia Gagliola v grajski kapeli.

V juliju 1946 je bil muzej znova odprt in urejen v štirinajstih sobah tega gradu. Tako prikazujezdaj dokaj zaokroženo kulturnozgodovinsko in naročno podobo nekdajšnjega loka gospodstva, ki ga dopolnjuje še bogata Tavčarjeva zapisuščina z Visokega v Poljanskem dolini, v umetnosti pa razkošni zlati oljariji in porušene cerkve v Dražgošah.

V decembri 1954 je muzej odprt v Domu Zvezne borcev Še zbirko NOB, kjer je v šestih sobah prikazano bogato gradivo s partizanskimi predmeti, orožjem, fotokopijami, maketa ter tiskanimi in arhivalnimi materialom.

Toda škofijoški muzej niso zadovoljni s sedanjimi razstavnimi prostori v Pušlaskem gradu.

Radi bi čimprej v star grad sred:

mesta, ki je še lepi in prostornejši.

Zal nismo utegnili še na Kranci, nad mestom, kjer so bili predlanskim odkriti temelji stopastega gradu, katerega

Priznanje Turistično oblepševalnemu društvu v Kočevju.

Okusno opremljena, zato tudi za oči prikupana, 248 strani obsegajoča knjiga priča, da se društvo zaveda, kaj je v naših dolenjskih pogojih med glavnimi nalogami Turističnega društva: predočiti tujim in domačim ljudem podobo svojega kraja, ne z neko ceneno tiskarno propagando, temveč s tehnično monografijo, pri kateri ne gre stiskati za dinar. Vsekakor je knjiga Kočevsko vedno kamo vodnik po Kočevskem, oziroma po ozemlju kočevskega okraja v sedanji mehji. Je to tehten, kulturno sestavljen v pisan oris, ki ni stal nekje na površju same turistične propagande, temveč poseljen v žitje in bitje Kočevske nekoč in danes. Človek, ki mu Kočevsko ni poznano, bera z zanimanjem o tem na splošno malo znanem, pa tako zanimivem področju naše domovine in odkrije marsikaj, kar ju vredno vede. Nič manj pa ne bo knjiga zanimiva za same prebivalce Kočevske. Kočevsko je bo uporabil celo tuj turist, saj ima povzetek vse-

bine v srbohrvaškem, angleškem in nemškem jeziku.

Knjiga Kočevske ima pet poglavij. Prvi avtor Ivan Simončič je napisal Zemljepisno podobo kočevskega ozemlja in Zgodovino kočevskega ozemlja od naselitve do 1941 (skupaj 128 strani). V prvem poglavju govori o velikosti, legi, mehji in obliku Kočevske, obravnavana njeno podnebje, vode, rastlinstvo, živalstvo, ribolov; obširno prikazuje gospodarstvo v vseh njegovih panogah, v tretjem oddelku pa piše o prebivalcih (Naselje, Gibanje prebivalstva, Kulturna slika). V zgodovinskem pregledu jedrnato riše zgodovinska dogajanja na Kočevskem od naselitve do razpadu stare Jugoslavije in izselitve Kočevarjev.

Za vse člane velja, da so pisani lepo, zanimivo in v čedni slovenščini, kar priča tudi o tovrstni skrb avtorjev in uredničkih v tretem poglavju je ostalo nekaj napak:

partizanske edinice, namesto enote.

Stevilne risbe med tekstom, prav mične, in zemljovid je oskrbel Izidor Molé, okusno in ustrezno opremila Milan Bial. Razen tega je v knjigi še

24 strani fotografij in adresar.

Tudi tiskovna plat knjige (ti-

skarna »Jože Moškovič« v Ljubljani je lepa.

Knjiga Kočevske naj bo po-

buda tudi ostalim krajem, ozi-

roma okrajem, na njihovih mo-

nografij. Strokovno oceno bo-

dalo strokovniški. Njihova

zadeva je, da tudi rešijo vpraša-

ne, koliko se geografski in etnični pojmom Kočevske skla-

da v upravnimi mejam OLO Kočevje. Mi to tehtno izdajo

prizadenevne Turistične dru-

štva v Kočevju vsakomur priporočamo!

S.

Vendar pa je treba marsikaj

premisliti, pretehati in preudra-

iti, preden se izda tak zemljovid.

Pred vsem morajo biti slidice

predstavovorne in morajo res

kasati to, kar je v dotičnem kra-

ju posebne, morajo pa biti se-

veda tudi na tekočem, saj si vsi

nasli kraj pripravljajo, da bi pri-

vabili tujce in zato s tem name-

nom zgradile marsikaj novega.

Nadale mora biti tudi zemljovid,

ta prirejeno, da v nihemer ne sko-

penoma.

Strelje pa od Krke do Gorjancev

popolnoma prazna in predstavljajo-

po posebno značilnost našega Pod-

gorja em petelin, ki mosko sto-

picu po Podgorju, ena kokoška in

tri jaja. Človek bi tega skle-

pal, da je morda ta posebno raz-

vitvo potovalništvo, vsi pa vemo,

da ta panoga kmečkega gospo-

darstva tu ni več močnejša in po-

menbenjska, kakor drugod po Slovencij. Domajina bi ob petelin-

šku morda imel asociacijo na

»St. Jarens, cigar heraščka pli-

ca na bi bil naš dolenski spe-

cialjenik. Riser je

– najbrž po nalogu in navodju-

naravnico – označi smeti naših

obmenjih prehodov samo s tujimi

kraljimi imenami.

Nič manj pa nismo ogrenčeni za-

radi tega, ker zemljovid glede to-

ponomostnike započavlja na naša

znamenja in jih nadomešča s tujimi

znamenji, skovalkami in naših imen.

V tem pogledu zemljovid sicer ne

greši v norovnosti ne je mehja, Riser je

– najbrž po nalogu in navodju-

naravnico – označi smeti naših

obmenjih prehodov samo s tujimi

znamenji.

Preko tega v kočevskem pravljicu

je zelo dobro, da je tudi v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu

zadruži na zemljovidu naznajata

znamenja, nekaj pa je vreden

znamenje, ki je v zemljovidu